

LAURA
GUSTAFSSON

LIHA-
KIRJA

WSOY

**LAURA
GUSTAFSSON**

**LIHA-
KIRJA**

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Suomen Kulttuurirahasto
on tukenut teoksen kirjoittamista.

Vergilius-sitaattien käännökset sivuilla 161–162
Päivö Oksala, Teivas Oksala, Laura Lahdensuu ja Ari Saastamoinen.

Ensimmäinen painos

© Laura Gustafsson ja WSOY 2025

ISBN 978-951-0-51744-4

Painettu EU:ssa

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki
Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:
tuotevastuu@wsoy.fi

*That's the gift and
that's the trick in it.*

PLACEBO

**PIONIT OVAT
MUTTA EIVÄT
VIELÄ**

MIES koskettaa sametinpehmeää pionin nuppua ja sanoo: Näin, minä pitelin sinua näin. Kosketin sinua näin. Peittelin nukkumaan ja kosketin sinua. Näin.

Kieli katkeaa. Sanat sekoittuvat merkityksettömyyden kohinaan.

Miehen käsi.

Pioni.

Näin.

Nainen haluaa uskoa.

1

NAINEN ja mies, sinä sanot. Eikö se ole hirveän vanhakantaista?

Eikö sukupuoliasioissa ole jo uitu uusiin narratiiveihin tai rintaliiveihin. Sitä paitsi ketä jälkimmäiset edes kiinnostavat, kun maailma palaa.

Vaikka toisaalta, mietit, nännit ovat poliittinen kysymys.

Sillä sellaista sinä joskus mietit, vaikka toisinaan taas ajattelet, että ei helvetti. Maailma tosiaan palaa. Se kirjaimellisesti palaa. Nännit.

Ei sinulla ole valtaa valita, mistä aidosti kiinnostut. Niinpä lupaan sinulle, että laulan nänneistä ja vetimistä sen, minkä osaan. Miehestä ja naisesta laulan senkin, mitä en osaa. Miehestä, naisesta ja muutamista muista eläimistä.

2

ALUSSA ei ole pioneita eikä mitään.

Ei vielä aamua, jona herää Kiirastulivuoren juurelta ilman pikkuhousuja eikä muista muuta paitsi –

Ei huonetta, jonka seiniltä tähyilee varjoja, kuulos-
telee kaikuja.

Ei ruumista, jota tutkii kuin rikospaikkaa, ei päätöstä unohtaa, eikä päätöksestä peräytymistä. Ei petosta.

On vasta pimeys, vain pimeys. Sekä nainen ja mies. Sen ei tarvitsisi olla niin. Sukupuolen ei tarvitsisi olla määrittävä tekijä. Mutta se on.

Naisen ruumis, yleisen naisen, ei tämän erityisen, voi tarjota asioita, joita mies tarvitsee tai ainakin haluaa – yleismies, ei välttämättä tämä nimenomainen. Naisen ruumiista saa seksuaalista tyydytystä, perillisiä ja hoivaa. Jos nainen kieltäytyy antamasta niitä, se on miehelle harmillinen tilanne. Siksi miehen täytyy hallita naista. Muuten hän joutuisi hallitsemaan haluunsa. Tarpeitaan. Miten vaan. Sukupuolta ei voi kiertää.

Ei kovin nykyaikaista, sinä ajattelet, mutta sitten ajattelet uudelleen. Ajattelet uudelleen ja sinua kylmää.

3

JOUDUMME matkaamaan paikkaan, joka on läpeensä väkivaltainen, vaikka kaikki näyttää aivan tavalliselta. Sinun tehtäväsi on selvittää, mihin rakosiin väkivalta on kätkeyty, mihin läpiin se on tungettu ja kuinka syvälle. Kaivamme sen sieltä pihdeillä ja kaapimilla. Tai sinä kaivat, koska olet kädellinen. Minä olen rusakko.

Ethän sinä ole rusakko, sinä sanot. Korvasi ovat lyhyet ja liikut hassusti vipeltäen. Et majesteettisesti loikkien. Etkä näytä villieläimeltä. Olet liian söpö.

Mutta minä haluan olla rusakko. Minun on pakko olla rusakko, jotta otat minut vakavasti.

Miksi ottaisin rusakon vakavasti, mutta en pupua, kysyt.

Meillä luonnossa tavataan sanoa, että jos ihminen osaisi puhua, emme ymmärtäisi häntä.

Olet kaniini, intät. Sen näkee otsallaankin.

Ehdotan, että yrität katsoa jollain muulla kuin otsalohkollasi.

4

SELKEYDEN vuoksi – en arvosta mitään niin kuin selkeyttä, sen voit uskoa. Selkeyden vuoksi kerron, että sinä olet sinä. Maailman ainoa sinä. Erityinen, kaunis ja arvokas. Ja kuitenkin vain... sinä.

Et ole enää pikkutyttönen, jonka päiväunia eriskummallinen setä puutarhassa nälkäisenä tarkkailee. Ei, sinä olet entänyt elosi keskimatkaan. Jos joku sinua nälissään katselee, niin korkeintaan syödäkseen, sinä elämän hauras astia, sinä lihamuki. Tähän sinä olet nyt tullut. Tällaiseen tilanteeseen mennyt itsesi panemaan. *You made it through the wilderness, somehow you made it through. Didn't know how lost you were...*

Minä olen oppaasi. Se, joka johdattaa sinut läpi koettelemuksen ja pitää huolen, ettet putoa kärryiltä.

Kuten mainittu, olen jäniseläin, joten minulla saat-
taa olla tapoja ja taipumuksia, jotka ovat kaltaisillesi vieraita. Ja mikäli matkamme varrelle osuu kirjallisia neuvoja tai tulkinnanvaraisia varoituskylttejä, ohi-

tamme ne letkeällä pomppauksella, koska minähän olen siis analfabeetti.

Älä mieti, mitä ja miten pitäisi olla.

Kuuntele ja tottele minua.

Luota jokaiseen sanaani.

Olet taitavissa käpälissä, ja ne tuottavat sinulle nelinkertaisesti hyvää onnea.

Me laskeudumme nyt Helvettiin. Sen sanotaan olevan helppoa.

Tulehan, mahdut kyllä siihen koloon. *Så där*. Ojennan sinulle tassuni, jottet menetä tasapainoa kun haet jalansijaa näiltä niljakkailta kiviltä, joita pitkin liukastelemme kohti pohjaa.

Minä opastan sinua.

Like a Virgil. Like a

Vergilius.

5

HIEMAN maisemakuvausta, niin tunnet olevasi todellisen kertomuksen sisällä.

Immersio tarkoittaa ihan simppelisti sitä, että uppoaa jonkin sisään. Siis nimenomaan uppoaa, ei tunkeudu. Makaa ketarat oikoisenaan ja antaa itsensä vajota. Vaikkapa juoksuhiikkaan tai tarinaan. Aivan kuten me juuri upposimme maan poveen.

Jos et tiedä, enkä voi olettaa, että tiedät – en minäkään lue kirjoja – Vergilius oli roomalainen runoilija, johon Dante Alighieri törmäsi harhaillessaan sankassa petojen kansoittamassa metsässä. Vergilius lupasi johdattaa hänet ulos tuosta synkeyden tyyssijasta, mutta mistä lie päähänpistosta valitsi varsin vaikean reitin. He kävivät portista, jonka yllä lukee – muistatko mitä? Aivan, *Arbeit macht Frei*.

Dante oli kirjailija, joten hän uskoi, että vähäinenkin vastoinikäyminen kannattaa muuntaa kaunokirjalliseen muotoon. Muutenhan se olisi ollut ajanhukkaa. Hänen autofiktiivinen matkakertomuksensa

La Divina Commedia valmistui vuonna 1321, ja sitten Dante kuoli. Hänen tarinansa oli kuitenkin niin vaikuttava, että se muistetaan vieläkin! Toisaalta, siihen aikaan oli helppo erottua joukosta kirjoittamalla kirja, sillä kirjojen kirjoittamista pidettiin järjenvastaisena touhuna ja muutenkin kaikki kuolivat ruttoon.

Dante ja Vergilius olivat keskiajan Hunter S. Thompsoneita, extremehemmoja, elämysmatkailun pioneereja, jotka tutkimusmatkailivat tarkastelemaan toisten loputonta kärsimystä luottaen siihen, että heidän sukupuolensa, syntyperänsä ja kasautunut sivistyksensä suojelisivat heitä itseään ikävyyksiltä. He eivät tyytyneet Ultima Thuleen tai Kambodžaan. Jäbät matkasivat sinne, mihin yhdelläkään elävällä ei ole asiaa.

He saivat ekskursiollaan todistaa, ettei ihmistä kuoleman jälkeen rangaista tai palkita niinkään siitä, mitä hän on tehnyt, vaan siitä, mitä hän on. Sellaista se oli silloin. Silloinkin! Katsotaanpa vaikka pelkureita, tuolla noin. He eivät elinaikanaan ottaneet kantaa eivätkä valinneet puoltaan: eivät olleet puolesta eivätkä vastaan, vaan siinä keskellä levittelemässä käsiään. Resukat saavat pörrätä Infernon esikartanossa hyönteisten kiusaamina maailman tappiin saakka, heitä ei huoliteta edes Helvettiin.

Karua. Tosi karua on. Näyttää joltain kaivostyömaalta jossain, missä ei tarvitse piitata pätkän vertaa

paikallisesta väestöstä tai luonnosta. Tyyliin jossain Kevitsassa tai San Rafael Las Floresissa. Lohdutonta.

Kierrellään hieman, niin huomaat, että Helvetti ei ole vain tulimyrskyä ja pahantekijöitä keksein törkkyviä perkeleitä. Se on mainettaan monipuolisempi.

Piru on kekseliäs, hän on halunnut taata jokaiselle henkilökohtaisesti räätälöidyn rangaistuskokemuksen. Imartelijat uivat ulosteessa, sillä sitähan he eläessään suolsivat kaksin verroin. Vihaan sortuneet painivat ja raastavat toisiaan. Eripuran kylväjät tekevät samaa, mutta itselleen: kiskovat irti ihonriekaleita, lihassäikeitä, sisäelimiä, kunnes palautuvat kokonaisiksi ja joutuvat aloittamaan alusta. Kaunaiset on upotettu pää edellä suohon pulisemaan, jottei kenenkään tarvitse kuunnella heidän jankutustaan. Itsemurhaajat ovat muuttuneet puiksi, joita pahat harpyija-arboristit parturoivat. Väärentäjät paukauttelevat ruton nostamia paiseitaan, visva pirskahtelee kuin ruskea kastike. Kiehuvaa verta, tulisia hautoja ja aivan alimpana absoluuttista kylmyyttä. Ja rikoksista törkeimpänä post mortem -maailmassa pidetään petturuutta. Sukulaisen surmaa, hyväntekijän kavaltamista.

Se on totta, koska niin on uskottu.

Olemme varmasti molemmat sitä mieltä, että monikin ihmisryhmä ansaitsisi tällaiset julmat ja epätavalliset rangaistukset näitä raukkoja paremmin. Missä ovat alustatalouden hyötyjät ja asekauppiaat? Entä öljy-

miljardöörit, hyönteismyrkky-yhtiöiden suuromistajat ja Audi-kuskit? Missä on Stora Enso? Leopold II ja Jeffrey Epstein? Tai he, jotka veivät lapseni.

Oikeudenmukaisuutta meidän on turha tavoitella, sillä sitä ei ole. Me etsimme totuutta. Sitä varten on toisinaan pakko painua maan alle. Joskus se on ainoa keino päästä perille.

6

MINUA suoraan sanottuna jännittää käydä käsiksi kertomuksen varsinaiseen pihviin.

Se kun on tosiaankin vain tavanomainen pala lihaa.

Semmoisen voi valmistaa muutamalla eri tavalla, mutta ei sen olemus siitä paljon kummemmaksi muutu. Kenties se saa adjektiivin: puolikypsä tai mehevä, hieman kuiva, mauton. Onnistunut. Täydellinen. Verinen.

Ehkä olet joskus maistanut sellaista? Minä en, koska lihansyöminen on luonnotonta ja voikukan lehtien syöminen luonnollista.

Mutta emme tulleet tänne asti herkuttelemaan. Meidän tehtävämme on selvittää, kenestä liha on leikattu ja millaiset olosuhteet johtivat siihen, että tuo kokonaisuudesta silvottu siivu ja kuolemaksi muuttunut elämä on tässä ja nyt edessämme.

Me tarvitsemme pihvin. Ilman ruumista ei ole murhaa.

7

SEN vielä sanon, että kerran baaritiskillä eräs fiktii-
vinen henkilö nimeltään Maurice Spandrell, joka ei
ollut erityisen taitava smalltalkissa, totesi tarjoili-
jattarelle, että mistä sen tietää, onko meidän maail-
mamme jonkin toisen planeetan Helvetti. Tarjoilija-
tar piti Spandrellin puheita humalaisen horinana. Hän
oli tietenkin väärässä ja Maurice oikeassa. Maurice oli
tavoittanut harvinaisen kirkkauden häivähdyksen, het-
ken, jona *tietää*.

**TÄMÄ EI OLE KILPAILU SIITÄ, KUKA
ON PAHA JA KUKA HYVÄ. SE EI MINUA
KIINNOSTA. OLEN KIINNOSTUNUT
PELKÄSTÄÄN TOTUUDESTA.**

NAINEN herää hotellihuoneessa ilman pikkuhousuja. Hän ei tiedä, onko rikosta tapahtunut. Jänis, joka toimii kertojana, ottaa mukaansa sinut, lukijan, ja aikoo selvittää kanssasi, mitä todella tapahtui, kuka on vastuussa ja miten maailmamme muuttui Infernoakin helvetillisemmäksi.

Lihakirja on matka valheen ja vallan syövereihin, koston historiaan ja ruumiiseen todistusaineistona – kaikkeen siihen, mistä ei voi puhua. Laura Gustafsson kirjoittaa sanoilla, jotka ovat kuin kiväärejä ja rakkauslauluja samaan aikaan.

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-51744-4